

مجموعه ابو الضياء

ماسوا شایسته شدن دلی قطره پالش
بر تو حکمت و عرفان ابله تنوره آتش

هر ماه عربی ابتدا سیله اون بشنده نشر اولتور فنون مجموعه سیدر

جزء ۳۹ [فی غره صفر سنه ۱۳۰۲] [نسخه سی ۳ غروش]

مقدمه جلال

[مابعد]

۲

طرز جدیدک ظهورند نبری هر فده یازیلان کتابلر بشقه بروضوح،
بشقه بر فکر حکمت پیدا ایتدیکی و حتی احباب آره سنده تعاطی اولنان
کاغذلر بیله خلوص نامه ریاکارلقدن ادب و تربیه نامه ساخته یالتاقلقدن
قورتلهرق ترجمان فکر و لسان وجدان عد اولنه حق بر مزیت حاصل
ایتمکه باشلادینی کبی ادبیاتده اوچده یکی شعبه میدان کلدی که بری مقالات
سیاسیه، بری رومان، بری تیاترودر .

واقعا استانبولده نشریات [تقویم] ایله باشلامش و صکره بوکا [جریده] ده
انضام ایتش ایدی . فقط بونلرده بند دینله جک برشی وار ایسه اعلانات
رسمیه نك بر شکل دیکرده یازیلشدن عبارت اولدینی ایچون ملکمزده مقالات
رسمیه نك تاریخ ظهوری شناسی مرحومک . آثار یله نشریاتی ترین
ایتدیکی زمانلردر .

ادبیاتمزدها مبادی ظهورده بولندیغندن طبیعی مباحثات سیاسیهده

ملل غربیه نك بیکده بری مرتبه سنه واره مدق؛ شوقدر وارکه آنلرده اوائل
نشریاته اقسام ادبک بوشعه سنجه بزم قدر بیله وسعت و سرعت کوستره .
مامشلدی . هله او یولده اولان نشریاتک مناسبتلیسی مناسبتسزندن
آریلوبده بریره طویلانق لازم کلسه ظن ایدرزکه آلتی یوز سنه دنبرو
یازیلان کتابلر ایچنده بوکون قابل استفاده اولانلرک جمله سنه فائق بر مجموعه
وجوده کلیر .

رومان قسمنی ده نوظهور عد ایتدی کمزه تعجب اولغسون . آثار
قدیمده عبرتنامه کی، مخیلات کی، اصلی ایله کرم کی بر طاقم حکایه لر وار
ایدی . فقط کتابخانه آدابزده موجود اولان بر قاج ترجمه دن ده آکلاشیله .
جنی وجهله روماندن مقصد کذران ایتما مشه بیله کذرانی امکان داخلنده
اولان بروقه نی اخلاق و عادات و حسیات و احتمالاته متعلق هر درلو
تفصیلاتیله برابر تصویر ایتکدر . رومانلره نادرأ موجودات روحانیه
قاریشدرل دینی وارد؛ لکن اودرلو خیالره نه فکر ایله مراجعت اولدینی
مسئله نك صورت تصویرندن بداهة میدانه چیقار . حال بوکه بزم حکایه لر
طلسم ایله دینه بولمق، بر یرده دگره باتوب صکره مؤلفک حقه سندن حیثیق،
آه ایله یانق، کولنک ایله طاع یارمق کی بتون بتون طبیعت و حقیقتک
خارجنده برر موضوعه مستند و صورت تصویر اخلاق و تفصیل عادات
و تشریح حسیات کی شرائط آدابک کافه سندن محروم اولدینی ایچون
رومان دکل قوجه قاری ماصالی نوعنددر . حسن و عشق و لیلی مجنون
قیلندن اولان منظومه لرده کرک موضوعلرینه و کرک صورت تحریرلرینه
نظرأ عادتاً برر تصوف رساله سیدر .

اوروپالیلر رومان یولنی اودرجه ایلری کوتورمشلدرکه بوگون هر متمدن
ملتک لساننده اخلاقه و حتی بدرجهیه قدر معارفه استفاده اولنه حق
بیکلرجه حکایه بولنه بیایر . هله ایچلرنده [والترسقوت] کی [چارلس دیکنس]

کبی و یقتور هوغو کبی آلكساندر دوما کبی مشاهیرك بعض حکایه لری شو عصر مدنیته مدار مباحات اولان آثار مخلصه دن عد اولمخده در .

(شایان عبرت درک و یقتور هوغونك « له میره رابل » عنوانی حکایه سی دها تألیف اولنورکن طقوز لسان ترجمه ایدلمش و فرانسزجه برقاج دفعه، برقاج شکده طبع اولندقدن صکره برده بیوجك قطعه ده رسمی باصیله رق یالکر بونوعدن یوز الی بیك نسخه صائشدر) بزده ایسه حکایه قسمی محصولات ادبیهمزك اك ناقص جهتیدر . لسانمزده لذتله اوقونه جق بلکه اوج حکایه بولنه مز . السنه غریبه دن آلدیغز رومانلر اکثریت اوزره فنا ترجمه اولنمش، آثار ملیه دن معدود اولان حکایه لری ایسه نه قدر فنا یازلمش ایسه برقاج قات فنا دوشونلشدر .

بند کرده صوك پشیمانلق عنوانیله بر حکایه یازمش و معارف طرفندن نامی انتباهه تحویل اولندقدن صکره نشرینه موفق اوله بیلشدم . حکایه ماهیت لسانك او یوله اولان استعدادلری تجربه یولنده ترتیب اولنمش ایسه ده تصور و تصویرده بر صعوبته دوشمامك ایچون موضوعنی غایت ساده طوتدیغم حالده ینسه فقدان استعداد جهتیله کولمك ایستدیکی درجه یه کوتوره مدم .

— ۳ —

تیاترویہ کلنجه : بونوع ادب غایت مصرفلی بر تماشاکاه ایله اخلاق ملیه مزه کوره پك کوچ میدانه کلیر بر او یونجی طاقنه محتاج اولدیغز حالده لسانمزده حکایه قسمندن برقاج قات زیاده ترقی کوستردیکی میدانده در . بوکون نشریاتمز ایچنده تألیف اولسون، ترجمه اولسون اك کوزل حکایه لرمزدن کوزل یکریمی بش، اوتوز او یون بوله بیلیرز .

ظن ایدرمک تیاترویہ متعلق یازیلان آئارده بو ترقییه تیاترونك حد ذاتنده رومانه رجحانیله برابر استانبولده بر تماشاکاهك وجودی سبب اولشدر . فی الحقیقه تیاترومز او یله منور معرضلی، مکمل پرده لی اولمدینی کبی

اویونجیلر اوضاعده ضرر سز، فقط تلفظده تماشانک یاری ذوقی غائب
ایتدیره جک قدر قصور لیدر. مع مافیه حیاتک لذاذ حقیقه سنی بیلنله کوره
بو قدر نقایصیه برابرینه خیال کبی اورتیه اویونی کبی سوء ادب تعلیمخانه لرندن
بیك قات اهورن و کجهیه تصادف ایدن یاری دوره عمر ایچنده خانه یی حبسخانه یه
تحویل ایتک و یاخود قهوه لرده، قومشورده لقلقه ایله اضاعه زمان ایتلکدن
ایسه نه قدر قصورلی اولورسه اولسون بر تماشایله اکلنک هر حالده خیرلی
اولدینی ایچون تیاتروییه رغبت زیاده دکلسه منقطعده دکلدی.

صکره لری یعنی بوندن تقریباً بش سنه مقدم [۱] بعض اصحاب قلم بر
انجمن یاهرق تیاترومن ایچون اثرلر ترتیبی درعهده ایلدیلرکه بنده کرده
لیاقت سز لکمله برابر آرده لرندن بولنشدم. انجمنک آثارندن اک اول نظر
تماشایه « وطن. یاخود. سلستره » عرض اولندی. بو اویون تیاتروی
بولدینی حالدن قرق الی درجه ایلری کوتورمش و بوندن بشقه سلستره نک
ظهوری لسانمزده اوقسم ادب ایچون بر دور ترقی یه تاریخ بدایت اولمشدر.
سلستره آثار کثرانه مدن ایکن یوقاریده کی سوزلرک ایرادینه جسارتدن حجاب
ایتمدیکم مظهر اولدینی رغبتک مفخرتی تقسمه تعلق ایتمدیکندن در. چونکه
اویونک حاصل ایتدیکی نتیجه یه سبب صورت ترتیبی دکل موضوعیدر.
تیاترو معرضنده اوزمانه قدر کوریلان شیرا کثرت اوزره بشقه ملتارک
اخلاق و عادات و اشکال و تریناتیله ستر اولمش برطاق حسیات قلبیه و
مؤخذات حکمیه دن عبارت ایکن عمومک اعظم تأثرات و بلکه مقصد
حیاتی اولان وطن محبتی سلاح عثمانینک اک شانلی مآثرندن بر جهاد حمیت
تعریفاتی آره سننده انظاره عرض جمال ایدنجه بالطبع تیاتروییه سوابق
فاخره مزک بر آیینیه انعکاسی، فضائل ملیه مزک بر لوحه تماسی نظریله باقادی.
اوجهتله رغبت ایتدلرک بیك قات فوقه چیقادی.

وطنک ظهورینی لسانمزده اوقسم ادب ایچون بر دور ترقی یه تاریخ
[۱] بومقدمدی کمال بک یدی سنه مقدم میدیالی ده یازمشدی.

بدایت ایدن حال ایسه آندن صگره نورسیدکان معرفتک تیاترو یازمغه و اصحاب
مطالعه نك او یولده یازیلان آثاری اوقومغه کوستردیکی رغبتدرکه آنک حصه
مباهاتی ده ملتک حسن طبیعت و سحیه فطانتته عائددر . بونده بنده کړک
حقم اوله بیله جک بر مزیت وار ایسه اوده اولاد وطنک مفاخر قهرمانیسه
مداح اولقی ایستدیکم ایچون برقاج غرضکارک تسویلاتیله اوتوز سکر آی
برزندان ابتلاده و وطنک خرابنه چالشش کبی چفته قره قول آلتیده
بایقوشاره، یییلانلره رفیق اغتراب و ستملره، حمآلره هدف تجربه اولمقدن
عبارت قالیر .

اوروپاده ایکن برذاته یازدیغم مکتوبده تیاترو مطالعه سنجه اولان
فکرمی شو عباره ایله بیان ایتشدم :

« برکوزل او یون اوقومق اویناندیقنی کورمک قدر لذت ویرمه
بیله ینه رومان مطالعه سنه مرجحدر . چونکه او بونده حیات دها شدتلی
تصویر اولنیور . موضوعه متم صورتنده کلان تعریقات و عوارض ایسه
حکایه لرده اولدینی قدر مفصل و مشوش اولدیغندن انسانک تأثراتی برطاقم
لذت شکن فاصله لره اوغرامیور » استانبولده کوریشدیکم ارباب ادبک پک
چوغنی بو مطالعه ده بنده کزله مشترک بولمشیدم . حتی تیاترومز اوروپاده کیلر
کبی مکمل اولدیغیچون تعاطی افکار ایستدیکم ذاتلر او یونک تماشا سیله مطالعه
سنده اولان فرقی بنده کزدن بیله آز بولورلردی .

تیاترو مطالعه سنجه ملتده حاصل اولان رغبتک درجه سنه دها بدیهی،
دها عمومی بر بشقه دلیل ایله ده یقین حاصل ایلدم :

لسانمزده شمدی یه قدر نشر اولنان حکایه لر ایچنده الک زیاده رواج
بولانلرک برنجیسی دکله بری - دکر سز لکیله برابر - انتباه ایدی . حال
بوکه آثار عاجزانه مدن نشر اولنوبده اوینانمیان تیاترولرک ده رواجی انتباهه
فاتق ظهور ایلدی . غالباً بویله بر تجربه اوزرینه اولقی کرکدرکه ادبیات
عثمانیه ده برنجی موقع امتیازی حائر اولانلردن حامد بک افسدی « دختر
هندو » بی - تیاترونک معاونت ناقصه سندن استغناسی - اعلان ایله برابر

- صرف اوقومق ایچون یازلمش بر کتاب کبی عمومک نظر تقدیرینه عرض
ایلمشدر (دختر هندونک مطالعه سندن ایسه لذت شناسان ادب سیر ایدیلان
اویونلرک یک چوغندن بیک قات زیاده محظوظ اولدقلرینه امینم)
« آثار عاجزانه مدن نشر » اولدقلرینی بیان ایتدیکم تیاترولر کلنهال
وَ عاکف بک وَ زوالی چوجقدرکه ماغوسه دوزخ دنیویسندده بولندیغ
صرهده طبع ایدلمشرایدی . او وقلرایسه منفی بولنانلرک غالباً ناملری ده
کندیلری کبی برقلعهدن طیشاری حقیقه مامغله محکوم اولدغیچون هیچ
برینه امضا قوللق ممکن اولهمدی .

کلنهالی، وطنک اویناغق اوزره تعلیمه ویرلدیکی ائشاده، زوالی چوجوقله
عاکفی ده منفاده قره قول آلتنده یازمشدم .
برنجیسی هر نه دن ایسه صوک پشیمانلق مظهریتسده چیقارق نامی
اولان [رازدل] [کلنهاله] تحویل اولغدقجه رخصتیاب ظهور اولهمدی . حتی
صوک پشیمانلقدن بیله بدبخت ایمشکه اک مهم پارچه لری وَ اک کوزل
عباره لری « تصحیح وَ تنقیح » ایدلمک کبی بر مزایا کشلکه اوغرا دیغندن نبی
نشر ایتدیکمه وَ بلکه یازدیغمه پشیمان ایلدی .

کرک انتباهده وَ کرک عاکفله زوالی چوجوقدهده برطاق خطیئات
وَ نواقص وارایسهده کل نهال کبی روح معنایی اماته ایده جک درجهده دکادر .
ینه ماغوسهده ایکن [قره بلا] نامندهده بر اویون یازمشدم که حسن
بیته مکافاة عمومک حق حقیرانه مده ابراز ایلدیکی رغبتی عجزمک نسبت
متکافیه سندن بیله بالاتر کوردیکم ایچون زمان مساعد اولورسه یوقاریده
تعداد اولنان اثرلرک مصحح لریله برابر نشرینه جسارت ایده جکم .

منفی عالتمده اماته زمانه مدار اولمق احتمالی وَ هیسات !... بلکه
بقای نام کبی حیات ابدیه دن پکده آشاغی قالمیان بر سعاده بیله خدمت
ایدر خیال محالیه ترتیبه تثبیت ایتدیکم بر اثرده شومقدمه نک سائق تحریری
اولان جلالدر .

بو او یون کندی نوعندن اولان سائر آثار عاجزانه کبی بزم شمدیکی تیاتروده اویناغی ایچون یازلمدیغندن پرده لرینی لزومی قدر تعدد ایتدیرمکده، اشخاصی، او یونخیلر طاقنک مساعد اولدینی درجهیه قصر ایتمکدن ایسه موضوعک ایجاب ایتدیردیکی مقداره ابلاغ ایلکده، افاده سنده عادی طرز تکلمدن تصویر حسیات و تلوین تخیل و خصوصیه ایران فکرلرینه شمدیکی طرز ادبک جواز ویره ییلدیکی قدر تقرب ایچون نه قدر احتیاج مس ایدر ایسه اودرجه تباعد ایلکده مختار ایدم. بو حریت قلمه ایسه برده موضوعک علویتی انضمام ایلدیکندن جلالی شو طرز تألیفده ایتدیکم درجهیه برکیده. مدمسهده یازدیغ سائر تیاترولره تفوق ایده ییلدم ظن ایدرم.

فرانسه نك الك بیوك ادباسندن «قورنه ی» اکثر تیاترولریچون یازدینی محاکمه لر صره سنده الك آشاغی بر اثرینی او یونلرینک جمله سنه ترجیح ایش ایدی. بنده گزده جلالی بو یولده اولان آثار حقیرانه مه نسبت اهون کورمکده یا گلش ایسه م برکوچک خطاده بریوک شاعره مشابته تلی بولورم.

مع مافیه «قوزغون یاورینی عنقا کوریر» سوزی صرف حقیقت اولدیغندیمدر نه در، شوزاده طبعتهده، کوره جکنه امید وار اولدیغم رغبته ولو ذره قدر اولسون برلیاقت تصور ایتدیکم ایچون اصحاب مطالعه دن تمنای حسن نظر یولنده برطاق ایضاحاته کیرشمکدن کنیدی منع ایده مدم. بو ایضاحات ایسه اول امرده تیاترویه دائر برطاق ملاحظه لیر ایدینه احتیاج کوستردی. واقعا غزته لرمن آکا دائرک چوق شیلر سولشیدی. فقط کونش مرکون طوغارکن ضیاسی کیسه یی اوصاندیرمدینی کبی بارقه حقیقت ده تکرار تکرار التماع ایتمکله انسانه کلال کتیرمز اعتقادندیم.

— ۴ —

برملتک قوه ناطقه سی ادبیات ایسه تمثال ادبک ناطقه ذی حیاتی ده تیاترودر.

تیا ترو فکرک خیالاتنه وجدان، وجدانک علویاتنه جان، جانک حیاته
 لسان و پر. خیال عوالم علویه ایچنده آرایه آرایه تاب و طاقتدن کسلدکن
 صکره انزوا خانه فتوره چکیلوبده اطرافنه اماله، نگاه ایله متحسرانه
 عرض اشتیاق ایتدیکی او نازنین دلربای سعادتی تیا ترو معرضلنده بر
 شاعمرک اقبالخانه تصویزنده پرورش بولمش، خزینه الغیب طبعیتک بیک
 جواهر معرفتیه زینتیاب اولمشده خرام نظر فریسه پریشان صاچلرینی
 موج انکیز لطافت ایدرک بر بختیار عائله نك لذائذ حیاتدن استفاده سنه
 خدمت ایچون ملک مؤکل مقامنه قائم اولمش کورر. (مابعدی کلدجک برزوده)

طقوزنجی مکتوب

« زولی » دن « سن پرو » بد

آکلا یورم؛ فسق و مثالب لذائذیه فضل و عفت شرفی سعادت
 حالگری حصوله کنوره جک. اخلاق و آدابگر بوندن عبارتیمدر؟..
 ایواه عزیزم، کریم و جواد اولمقدن پک تیز اوصانیورسگر! یوقسه بو
 صنعت سزده جعلی می ایدی؟ محمندن شکایتگر محبتگره غریب اماره در!
 عجا محبت مجنونانه مک بنای وجودمی تخریب ایتدیکنی کورمک می آرزو
 ایدوردگر؟ و بناء علیه سزدن تازه حیا طلب ایده جک زمانمی
 بکایوردگر؟ یاخود مدهش برحالده بولندیغ مدتجه بکا رعایت ایدوبده
 چکیلور حاله کلدیکم زمان نقض عهد ائلك عزمنده می ایدگر؟ بویله
 فداکارلقلرک اوکوندیکگر قدر دکرینی کوره میورم!